

Інформаційний бюлетень з практики Суду № 128

Березень 2010

Kouzmin проти Росії - 58939/00

Рішення від 18.3.2010 [Секція V]

Стаття 6

Стаття 6-2

Презумпція невинуватості

Агресивні висловлювання у телепрограмі кандидата на посаду губернатора стосовно районного прокурора, проти якого була подана скарга про зґвалтування: *порушення*

Факти – Неповнолітня сімнадцятирічна дівчина за допомогою матері подала заяву про зґвалтування проти заявника, районного прокурора. Кримінальну справу було порушено 22 квітня 1998 року. 7, 12 і 13 травня 1998 року під час інтерв'ю на телебаченні пан Александр Лебедь, кандидат на посаду губернатора і дуже відома публічна особа, назвав заявника «злочинцем», сказав, що його давно треба було відправити «на каторгу», і пообіцяв, що цей «пес» скоро буде на «тюремних нарах». Заявника було звільнено з прокуратури. 22 травня 1998 року його було заарештовано і взято під варту. Наступного дня йому було пред'явлене обвинувачення у зґвалтуванні неповнолітньої. У листопаді 1998 року обвинувальний акт було повідомлено заявнику, який стверджував, що йому не було вчасно надано повний текст цього документу. У грудні 1998 року його було засуджено до трьох років і восьми місяців позбавлення волі. Оскарження вироку було безуспішним.

Право – Стаття 6 § 2: а) *Висловлювання пана Лебеда* – Пан Лебедь, окрім статусу кандидата на посаду губернатора, був на момент подій генералом у відставці, важливою персоною у російському суспільстві, обіймав різні високі державні посади і був дуже відомим політиком. Суд не вважає, що виступаючи на телебаченні, він робив спірні висловлювання в якості приватної особи. Оскільки згадані висловлювання містили, поміж іншим, обіцянку заарештувати заявника, то їх можна було зрозуміти як підтвердження того, що заявник скоїв злочин, у якому його підозрювали. Окрім того, через кілька днів після спірного інтерв'ю пана Лебеда було обрано на посаду губернатора, а заявник, котрий до того був підозрюваним, був заарештований і йому було пред'явлене обвинувачення у зґвалтуванні неповнолітньої. Проте на цій початковій стадії провадження, тобто навіть до пред'явлення заявнику обвинувачення у рамках порушеної проти нього кримінальної справи, було особливо важливо не робити публічних тверджень, які можна було б витлумачити як підтвердження того, що певні високопосадовці вважають заявника винним. Так з огляду на контекст дуже особливих обставин, за яких під час телевізійного інтерв'ю було зроблено спірні висловлювання пана Лебеда, йшлося саме про заяву публічної особи, і ці висловлювання мали наслідком спричинення у громадськості думки про вину заявника і породження упередженості у оцінці фактів, яку мали зробити уповноважені органи. Спірні висловлювання не відносяться до сфери захисту від дифамації з боку приватної особи і до права цивільного характеру на звернення до суду задля спростування.

Висновок: порушення (чотири голоси проти трьох).

б) *Висловлювання, що містились у документах, складених прокуратурою* – Хоча спірні висловлювання, використані у поданні і рішенні про зняття заявника з посади, не можна назвати обережними, проте за особливих обставин справи вони не були такими, що могли викликати у громадськості думку про вину заявника або спричинити упередженість у оцінці фактів, яку мали зробити уповноважені органи.

Висновок: відсутність порушення (одноголосно).

Стаття 6 §§ 1 і 3 d): Незалежно від того, отримав заявник чи ні повний обвинувальний акт, Суд надає вирішальної ваги двом наступним аспектам. По-перше, навіть у випадку отримання обвинувального акту без переліку свідків, які мають бути викликані у судові засідання, ні внутрішнє право, ні судова практика не перешкоджали заявнику звернутись усно чи письмово до суду, який розглядав справу, подати будь-яке клопотання про виклик свідків, чиї покази, на його думку, могли бути важливими для встановлення обґрунтованості висунутого проти нього обвинувачення. На підставі матеріалів справи не можна зробити висновок, що судді не відреагували на клопотання заявника про виклик свідків. По-друге, заявник не пояснив, у чому була важливість доказів, які мали надати згадані свідки. Тому Суд не може припустити, з огляду на стурбованість, висловлену захистом у внутрішніх судах, що заявник бажав просити про допит певних свідків, аби обґрунтувати свою тезу про те, що поліція і слідчий тиснули на матір потерпілої, аби змусити її подати скаргу і, внаслідок фальсифікації певних документів, ці органи змогли заарештувати заявника за зґвалтування. Проте, відповідно до долучених до справи протоколів, ці твердження були досліджені під час судових засідань, заявник міг допитати певну кількість осіб, безпосередньо причетних до реєстрації і розгляду скарги, на підставі якої було відкрито кримінальне провадження, і він міг, відповідно до принципу рівності сторін, виступити на захист своєї позиції.

Висновок : відсутність порушення (одноголосно).

Суд також одноголосно дійшов висновку про порушення статті 3 Конвенції щодо умов утримання заявника під вартою.